

Asia: VN/3528/2021

Lausuntopyyntö mietinnöistä koskien yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jolla yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisivat koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia?

Keskusliitto kannattaa yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuuden laajentamista koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palvelun tuottajia. Keskusliitto katsoo, että tämä vahvistaisi yhdenvertaisuustyötä ja syrjintään puuttumista kasvatuksen ja koulutuksen kentällä, kun systemaattinen työ yhdenvertaisuuden edistämiseksi alkaisi jo kasvatus- ja koulutuspolun alusta. Keskusliitto painottaa, että yhdenvertaisuuden edistäminen on viranomaisen velvoite jo nyt.

Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että velvoite vahvistaisi lapsen oikeuksien toteutumista, erityisesti syrjimättömyyttä. Lasten ennakkollinen oikeusturva vahvistuu, kun varhaiskasvatusyksiköissä määritellään, miten yhdenvertaisuutta edistetään, miten syrjintä tunnistetaan ja miten siihen puututaan. Velvoite tukee myös varhaiskasvatuksen tavoitteiden (varhaiskasvatuslaki 3 §) toteutumista. Se myös sopii yhteen tunne- ja turvataitojen sekä vuorovaikutustaitojen opettelun kanssa. Esitetty muutos edistäisi myös vanhempien osallisuutta, kun nämä voisivat osallistua yhdenvertaisuussuunnitteluprosessiin tai esimerkiksi pyytää yhdenvertaisuussuunnitelmaa nähtäväksi ja tarvittaessa vedota siihen.

Yhdenvertaisuuden systemaattisempi vahvistaminen on sekä lasten että vanhempien etu ja kuten esityksen lapsivaikutusten arvioinnissa todetaan, muutos edistää erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten ja lapsiperheiden oikeuksien toteutumista. Keskusliitto muistuttaa lisäksi, että yhdenvertaisuutta edistävä työyhteisö on myös henkilökunnan hyvinvoinnin kannalta merkittävä seikka ja siten myös henkilökuntaa rekrytoivan varhaiskasvatuksen järjestäjän etu – erityisesti tilanteessa, jossa varhaiskasvatuksen ammattilaisista on pulaa.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että kunta vastaisi siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat?

On perusteltua, että erityisesti pienten toimijoiden osalta kunnalla on suurempi vastuu yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisesta. Samalla herää kuitenkin kysymys siitä, jäävätkö kuntatasoiset yhdenvertaisuussuunnitelmat liian yleiselle tasolle. Ratkaistavaksi jää, miten huolehditaan siitä, että yhdenvertaisuussuunnitelma kiinnittyy riittävästi jokaisen perhepäivähoito- ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatusyksikön arkeen ja edistää yhdenvertaisuutta.

Häirintä

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien häirinnän määritelmän muuttamista siten, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän?

Keskusliitto kannattaa häirinnän määritelmän muuttamista niin, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän. On tärkeää, että tällaiseen toimintaan voidaan puuttua ilman, että yksittäinen ihminen joutuu laittamaan itsensä likoon ja mahdollisesti alttiiksi esimerkiksi maalitukselle. Erityisesti lasten ja nuorten kohdalla tällaisen edellyttäminen olisi täysin kohtuutonta. Ehdotettu muutos mahdollistaisi myös sen, että huomio kiinnittyisi yhden ihmisen kokemuksen sijaan rakenteelliseen, ihmisryhmiä koskevaan syrjintään.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään?

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa ehdotusta siitä, että häirintään puuttumisen laiminlyönti määriteltäisiin syrjinnäksi. Keskusliitto katsoo, että häirintään puuttumista on edellytettävä kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla. Kirjauksen voi olettaa johtavan parempaan tietoisuuteen ja ymmärrykseen ja sitä kautta tehokkaampaan puuttumiseen. Keskusliitto muistuttaa, että oikeuksien ja oikeusturvan toteutuminen edellyttää, että niin työntekijät, vanhemmat kuin lapset itse ovat tietoisia lapsen oikeuksista ja oikeusturvakeinoista.

Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa?

-

Kohtuulliset mukautukset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien kohtuullisia mukautuksia?

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa ehdotusta koskien kohtuullisia mukautuksia. Kuten esityksessä todetaan, on voimassa oleva muotoilu suppea eikä vastaa vammaisyleissopimuksen edellytyksiä. Keskusliitto katsoo, että mukautusten arvioinnin perustaminen ensisijaisesti vammaisen henkilön tarpeisiin on kannatettava, sillä se selkeyttää arviointia.

Hyvitys

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voisi määrätä hyvitystä?

-

Ehdotuksen mukaan sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä hyvitystä. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien käräjäoikeuksien ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan jakoa hyvitysasioissa?

-

Ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettavaa menettelyä hyvitysasian käsittelyssä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitysasiaa koskevalta osalta?

-

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä koskevat muutokset

Mitä mieltä olette ehdotuksista koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä (esim. jaostojen kokoonpano, vahvennettu jaosto, asian tutkimatta jättäminen, sidonnaisuusilmoitukset)?

-

Esityksen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetuilla muutoksilla olevan?

Lastensuojelun Keskusliitto haluaa korostaa, että tavoitteiden toteutuminen edellyttää paitsi riittävää informaatio-ohjausta, myös riittävää työntekijämäärää. Koko yhteisö ei voine sitoutua yhteiseen suunnitelmatyöhön eikä tavoitteita saavuttaa, mikäli toimintaa toteutetaan jatkuvasti vajaalla henkilöstömäärällä. Ajankohtainen kysymys varhaiskasvatuksen henkilöstöpulasta ja henkilöstön vaihtuvuudesta on siten myös tässä mielessä yhdenvertaisuuskysymys.

Muut huomiot esityksestä

Onko teillä muita huomioita esityksestä?

Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutumiseksi on tärkeää, että lainsäädäntö on selkeää ja yhdenmukaista eri syrjintäperusteiden osalta, myös siltä osin, mitä tulee viranomaisten velvollisuuksiin.

Lastensuojelun Keskusliitto toivoo lisäksi jatkossa vahvempaa yhteiskunnallista keskustelua siitä, miten ratkaistaan yhdenvertaisuuskysymysten riittävä huomiointi myös esimerkiksi seura- ja harrastustoiminnassa, joiden piirissä on iso joukko lapsia ja nuoria.

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan lasten ja nuorten oikeusturvaa ja helpotetaan syrjinnän kohteiksi joutuneen pääsyä oikeuksiinsa. Tavoitteiden toteutumiseksi keskusliitto pitää tärkeänä, että lapsille ja nuorille tiedotetaan heille ymmärrettävällä tavalla oikeuksistaan ja oikeusturvakeinoistaan.

Yleiset huomiot esityksestä

Yleiset huomionne työelämän alajaoston esityksestä

-

Työnantajan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (7 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa täsmennetään mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset?

-

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät ja toimivalta (19 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus antaa lausunto työsuojeluviranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa (22 §:n tarkoittamissa tapauksissa)?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus toimia ulkopuolisena asiantuntijana työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvassa asiassa?

-

Työsuojeluviranomaisen tehtävät ja toimivalta (22 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltaa täsmennetään koskemaan työelämää?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen on varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle tilaisuus lausunnon antamiseen asioissa, joilla on yhdenvertaisuuslain tulkinnan kannalta merkitystä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomainen voi lain tulkinnan kannalta merkittävässä yksittäistapauksessa käyttää apunaan yhdenvertaisuusvaltuutettua asian selvittämisessä?

-

Mitä mieltä olette työsuojeluviranomaisen tiedonvälitykseen liittyvistä ehdotuksista?

-

Kehotusmenettelyn laajentaminen (työsuojelun valvontalaki 13 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen kehotusmenettelyä laajennetaan koskemaan myös työnantajan velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta (7§:n 1 momentti)?

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa tulisi laajentaa kaikkiin työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, miten ratkaisisitte yhdenvertaisuusvaltuutetun ja työsuojeluviranomaisen päällekkäiseen toimivaltaan liittyvät kysymykset?

-

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa tulisi laajentaa työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, mitkä työelämäasiat soveltuisivat lautakuntakäsittelyyn?

-

Vaikutusarvioinnit

Yleiset huomionne esityksen arvioiduista vaikutuksista

-

Huomionne taloudellisista vaikutuksista

-

Huomionne vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Huomionne yhteiskunnallisista vaikutuksista

-

Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähäiselle arvioinnille? Jos on, mikä?

-

Custódio Ira
Lastensuojelun Keskusliitto